

วารสารอิเล็กทรอนิกส์
ทางการศึกษา

OJED, Vol.10, No.3, 2015, pp.400-414

OJED

An Online Journal
of Education
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed>

กลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

จังหวัดสมุทรสาคร

(STRATEGIES FOR THE MANAGEMENT OF STUDENT SUPPORT SYSTEM IN
KRATHUMBAEN WISET SAMUTTAKHUN SCHOOL, SAMUTSAKHON PROVINCE)

นางสาวลลนา ลีระพันธ์*

Lalana Leeraphan

ดร. ปิยพงษ์ สุเมตติกุล**

Piyapong Sumettikoon, Ed.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” เพื่อจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของประเด็นการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” และเพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน, ครู, ผู้ปกครองและนักเรียนรวม 504 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ต่อจากนั้นจัดทำกลยุทธ์โดยใช้เทคนิค SWOT

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนและด้านการวางแผนและการติดตามประเมินผล โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นด้วยค่าดัชนี $PNI_{Modified}$ ตามลำดับดังนี้ 1) ด้านการคัดกรองนักเรียน 2) ด้านการส่งต่อ 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 5) ด้านปัจจัยส่งเสริมระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน 6) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน กลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รองและ 59 วิธีการดำเนินงาน

*นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: lalana_lee@hotmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

E-mail Address: dregchula2@gmail.com

ISSN1905-4491

Abstract

This research was conducted using a descriptive research. The purposes of this research were as follow : to study the current and potential future of the management of student support system in KRATHUMBAEN WISETSAMUTTAKHUM SCHOOL, to rearrange the priority needs of the management of student support system in KRATHUMBAEN WISETSAMUTTAKHUM SCHOOL, to present the strategies for the management of student support system in KRATHUMBAEN WISETSAMUTTAKHUM SCHOOL. The Sampling of this study consisted of 428 included administrators, teachers, parents and students. The research instrument used in this study was the 5 level rating scaled questionnaire. The data was analyzed by frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and PNI_{Modified}.

The results of this research were as follow: the actual state of the management of student support system in KRATHUMBAEN WISET SAMUTTAKHUM SCHOOL revealed total was moderately, and desirable state of student support system in krathumbaen wiset samuttakhun school revealed total was abundantly and each characteristic was practiced at a high level by sorting needs with PNI_{Modified} included 1) The classification and screening of student 2) Student transfer 3) Problem prevention and solution The strategies for the management of student support system in krathumbaen wiset samuttakhun school, feature three principle strategies eight be inferior strategies and fifty-nine procedure namely.

คำสำคัญ: กลยุทธ์/ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน/โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

KEYWORDS: STRETEGIES/STUDENT SUPPORT SYSTEM/KRATHUMBAEN WISET SAMUTTAKHUN

บทนำ

“...เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการให้ตัวเองให้ตกต่ำหรือเป็นปัญหาแก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดี มีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยคำแนะนำ ควบคุมให้ดำเนินไปโดยถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหาร การศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุดเพราะมีส่วนควบคุมดูแลใกล้ชิดอยู่ทุกๆ ด้าน รองลงมาจากบิดามารดา...” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547) ความตอนหนึ่งของพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรนิสิต มศว.ประสานมิตร วันอังคารที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 จากพระบรมราโชวาทแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเยาวชนและเนื้อแท้ของเยาวชนที่ไม่ใช่คนไม่ดี แต่เพียงต้องได้รับโอกาสในการดูแลและช่วยเหลือพร้อมทั้งการอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดี ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 6 ที่ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่า การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาการตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ในสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่อยู่ท่ามกลางกระแสของความเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างรวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยีการศึกษา วัฒนธรรมและอื่นๆอีกมากมายทำให้มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่สื่อต่างๆเข้ามาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมของนักเรียน ดังนั้นเด็กจึงสมควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ปกป้องและพัฒนาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา หรือความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งที่พ่อแม่ ผู้ปกครองและครู หรือผู้ดูแลเด็กควรให้ความสำคัญในการพัฒนาและสร้างเสริมให้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และมีระเบียบวินัยที่ดี ครู อาจารย์ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547)

โรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในอำเภอกระทุ่มแบน เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 (ม.1-ม.6) ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมที่มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มาตรฐาน แต่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลับประสบปัญหาในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมากเห็นได้จากการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเน้นเรื่องการทำเอกสารหลักฐานเป็นหลักมากกว่าการปฏิบัติทำให้ครูไม่มีข้อมูลหรือความรู้ในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเป็นเวลากว่า 4 ปีได้ประสบกับปัญหานักเรียนออกกลางคันในแต่ละปีเป็นจำนวนมากและมีนักเรียนที่ไม่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 อีกเป็นจำนวนมากและเพิ่มขึ้นทุกปีเนื่องจากหลายสาเหตุปัจจัยด้วยต้นทำให้เป็นปัญหาสำหรับครูผู้สอนและต่อโรงเรียนด้วย ทั้งนี้ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดประชุมครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลายครั้งแต่ก็ยังไม่มีการหาแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้

ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างยิ่งว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนี้จะสามารถช่วยเหลือและแก้ปัญหาต่างๆของนักเรียนให้ลดลงได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ให้เกิดประสิทธิภาพโดยการจัดทำกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาครขึ้นซึ่งจะทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” มีความเข้มแข็งและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการจำเป็นของประเด็นการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน, ครู, ผู้ปกครองและนักเรียนของโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

ประชากรผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ (1) ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 4 คน (2) ข้าราชการครูจำนวน 72 คน กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ของ (Taro Yamane, 1973) ได้นักเรียนจำนวน 333 คนและได้ผู้ปกครองจำนวน 95 คน รวม 428 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนส่งแบบสอบถามจากสาขาวิชาบริหารการศึกษาเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้บริหารโรงเรียน, ครู, ผู้ปกครองและนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดการตอบแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 520 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์กลับคืนมาทั้งสิ้น 504 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.92 ของแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติบรรยายในการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่ได้มาแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” โดยนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำมาจัดลำดับความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อร่างกลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

ผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ผู้บริหารมีระดับการศึกษาปริญญาโท และครูส่วนใหญ่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน 20 ปีขึ้นไป ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีระยะเวลาที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี และนักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

2. สรุปผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ในภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงกว่าสภาพปัจจุบันทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดตรงกันคือการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการคัดกรองนักเรียน

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ในภาพรวม พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน เป็นด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดและเมื่อนำมาพิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังพบว่าสภาพปัจจุบันข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ โรงเรียนมีการจัดทำทะเบียนสะสมหรือทะเบียนประวัตินักเรียนเป็นรายบุคคล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ โรงเรียนมีสัดส่วนคุณครูที่ดูแลนักเรียนต่อจำนวนนักเรียนที่เหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดทำทะเบียนสะสมหรือทะเบียนประวัตินักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังพบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดตรงกันคือ โรงเรียนมีการจัดให้มีการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา และโรงเรียนมีการนำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของสภาพปัจจุบันคือ โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนจากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนจากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนจากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลการเยี่ยมบ้าน

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังพบว่าสภาพปัจจุบันข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครอง (Classroom meeting) อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเพื่อส่งเสริมนักเรียนในด้านต่างๆ ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ โรงเรียนมีการสนับสนุน ชมเชย ยกย่องนักเรียนที่ประกอบคุณ

งามความดี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเพื่อส่งเสริมนักเรียนในด้านต่างๆ

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเพื่อส่งเสริมนักเรียนในด้านต่างๆ และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุดคือโรงเรียนมีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองและมีการประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังพบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดตรงกันคือ โรงเรียนมีการจัดประชุม อบรมเกี่ยวกับวิธีการหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยอันตราย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดประชุม อบรมเกี่ยวกับวิธีการหลีกเลี่ยงและป้องกันตนเองให้พ้นจากภัยอันตราย

2.5 ด้านการส่งต่อ ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังพบว่าสภาพปัจจุบันข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ได้แก่ โรงเรียนมีการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาต่อผู้บริหารโรงเรียนทุกครั้ง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ โรงเรียนมีครูที่ร่วมมือกันในการช่วยเหลือนักเรียนเช่น ครูแนะแนว ครูปกครอง เพื่อส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปดำเนินการแก้ไข ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการติดตามการช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งต่อไปยังบุคลากรหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในด้านการส่งต่อ พบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียน และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาต่อผู้บริหารโรงเรียนทุกครั้ง

2.6 ด้านปัจจัยส่งเสริมระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในการพิจารณาภาพรวม พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ยังพบว่าสภาพปัจจุบันข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ได้แก่ โรงเรียนมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ภาระงานของครูและผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ คือ โรงเรียนมีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ โรงเรียนจัดให้บุคลากรเข้ารับการอบรมสัมมนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านอื่นพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ ภาระงานของครูและผู้เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม

3. กลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

กลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร จากผลการวิจัยประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 8 กลยุทธ์รองและ 59 วิธีดำเนินการ ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 ปฏิรูประบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยกลยุทธ์รองที่ 1 คือ วางระบบโครงสร้างระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีวิธีดำเนินการ 8 วิธีการ กลยุทธ์รองที่ 2 คือ ส่งเสริมการนำข้อมูลจากเครื่องมือที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้จริงในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีวิธีดำเนินการ 13 วิธีการ กลยุทธ์รองที่ 3 คือ สนับสนุนปัจจัยเสริมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีวิธีดำเนินการ 6 วิธีการ

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาความเป็นครูที่ปรึกษามืออาชีพ ประกอบด้วยกลยุทธ์รองที่ 1 คือ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีวิธีดำเนินการ 5 วิธีการ กลยุทธ์รองที่ 2 คือ เสริมสร้างและตระหนักในสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีวิธีดำเนินการ 6 วิธีการ

กลยุทธ์หลักที่ 3 สร้างสัมพันธ์ชุมชนร่วมใจพาโรงเรียนก้าวไกลสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วยกลยุทธ์รองที่ 1 คือ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีวิธีดำเนินการ 6 วิธีการ กลยุทธ์รองที่ 2 คือ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีวิธีดำเนินการ 8 วิธีการ กลยุทธ์รองที่ 3 คือ สร้างพลังเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก โดยมีวิธีดำเนินการ 7 วิธีการ

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” จังหวัดสมุทรสาคร

จากการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนยังไม่มี ความเข้มแข็งเป็นระบบเท่าที่ควรนัก อันเนื่องมาจากไม่มีการให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดำเนินงานกับครูประกอบกับหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เกษียณอายุราชการไปแล้วไม่มีการแต่งตั้งและถ่ายทอดงานให้ครูรุ่นต่อไปได้ปฏิบัติงานอย่างถูกต้องเป็นระบบ อีกทั้งผู้บริหารไม่สามารถทำให้ชุมชนกับโรงเรียนเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนจึงไม่ประสบผลสำเร็จมากนักสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสูตร ฉัตรเชิดชัย (2547) ที่พบว่าปัญหาและสาเหตุของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดจากผู้บริหารโรงเรียนไม่ให้ความสำคัญในการทำงานเป็นทีม มีความจำกัดในเรื่องของบุคลากรและงบประมาณ เป้าหมายการปฏิบัติไม่ชัดเจน สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและสมาชิกไม่ได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติเท่าที่ควร

ผลการวิจัยยังพบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียนและชุมชน ยังเห็นว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาขึ้นและจากการค้นพบในวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนทุกกลุ่มได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพโดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้มีการพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตยา บุญวิไล (2555) ที่พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูตระหนักและเห็นคุณค่าในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนทำให้นักเรียนได้รับการพิทักษ์ คุ้มครองและดูแลทำให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและนักเรียนได้รับการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างรอบด้าน

เมื่อพิจารณาถึงค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ในภาพรวม พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด คือ ระบบการคัดกรองนักเรียน แสดงให้เห็นว่าการคัดกรองนักเรียนตามระบบของโรงเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพมากนัก เนื่องมาจากโรงเรียนไม่มีการกำหนดเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนให้ปฏิบัติเป็นมาตรฐานเดียวกัน ทั้งหมดทำให้ครูแต่ละคนมีการคัดกรองที่แตกต่างกันสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร ทศานนท์ (2556) พบว่าครูมีเกณฑ์การแบ่งกลุ่มนักเรียนจากการคัดกรองนักเรียนที่แตกต่างกันเป็น 3 กลุ่มจึงทำให้ผลการปฏิบัติงานในด้านการคัดกรองนักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องมีการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนให้มีการปฏิบัติตรงกันโดยให้ครูมีการกำหนดร่วมกันเพื่อสร้างเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งสร้างคู่มือเพื่อให้ครูได้ดำเนินการให้ถูกต้อง เมื่อพิจารณาผลการวิจัยเป็นรายด้าน อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูมีการทำความรู้จักและเก็บข้อมูลนักเรียนในความดูแลของตนเป็นประจำปกติอยู่แล้วและก็เห็นความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพราะเป็นขั้นแรกสุดของขั้นตอนในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ส่วนผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลแสดงให้เห็นว่า ครูที่ปรึกษามีความต้องการให้มีการใช้แบบสัมภาษณ์นักเรียนเพื่อเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งในปัจจุบันเครื่องมือที่ใช้ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลของโรงเรียนไม่มีความหลากหลายและเลือกใช้อย่างไม่ถูกต้อง คือ มอบหมายหน้าที่ให้ครูแนะแนวทำเอกสารในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งหมดสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มนัส ขาวไชยมหา (2552) ที่พบว่าครูที่ปรึกษาต้องเป็นผู้ใช้วิธีการและเครื่องมือต่างๆที่หลากหลายเพื่อให้รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยมีเครื่องมือต่างๆดังนี้ เช่น ระเบียบสะสม, แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก, แบบสัมภาษณ์ และแบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) เพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูที่ปรึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการคัดกรองนักเรียน แต่ทั้งนี้ระบบการคัดกรองนักเรียนในโรงเรียนปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพมากนักอันเนื่องมาจากครูไม่มีข้อมูลการรู้จักนักเรียนอย่างลึกซึ้งเพียงพอและคัดกรองนักเรียนจากผลการเรียนของนักเรียนเป็นหลัก ดังนั้นจึงต้องรีบดำเนินการอย่างเร่งด่วนในการให้ความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียนและการใช้เอกสารเครื่องมือที่จำเป็นในการคัดกรองนักเรียน

ส่วนผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนจากแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน แสดงให้เห็นว่าครูขาดการสนับสนุนให้มีการใช้เครื่องมืออย่างหลากหลายในการคัดกรองนักเรียนซึ่งจากผลวิจัยจะเห็นได้ชัดอีกว่าครูที่ปรึกษาไม่มีการใช้เครื่องมือเพื่อคัดกรองนักเรียนตามที่คู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิตได้กำหนดไว้เลยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรกร บุญรุ่ง (2548) คือครูที่ปรึกษาต้องมีการคัดกรองนักเรียนโดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ระเบียบสะสม, แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ), แบบวัดความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.), แบบสังเกตและแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนได้ตรงตามความเป็นจริงและจะทำให้ครูสามารถแก้ปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องและถูกวิธี

3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่าทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่

ในระดับมากอาจเนื่องมาจาก ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นอย่างมากเห็นได้จากในโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่แสดงความสามารถของนักเรียนเป็นประจำและครูที่ปรึกษาเน้นการโฮมรูมตอนเช้าทุกวันเพื่อให้ครูที่ปรึกษาและนักเรียนได้พบปะ พูดคุยและศึกษานิสัยจาก ความถนัดและความสนใจของนักเรียนสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554) กล่าวว่า ครูที่ ปรึกษาควรดำเนินการจัดกิจกรรมแสดงความ สามารถของนักเรียนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนา ความสามารถให้ผู้อื่นได้รับรู้ ได้ชื่นชม ภาคภูมิใจและสร้างคุณค่าให้กับผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

ส่วนผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่าข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการวางแผนในการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเพื่อส่งเสริมนักเรียน ในด้านต่างๆแสดงให้เห็นว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนยังขาดการวางแผนในการจัดกิจกรรมที่ สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เนื่องจากมีบุคลากรได้เกษียณอายุราชการทำให้การดำเนินงานของ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดการหยุดชะงัก อีกทั้งครูที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาทำหน้าที่ก็ยังไม่เข้าใจถึง ระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากนักจึงจัดกิจกรรมต่างๆโดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของนักเรียนเป็น หลักสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณา บุญไตร (2555) พบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสหวิทยาเขตจตุรวิทย์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผนดำเนินงานซึ่งมีการกำหนดไว้ใน นโยบายของโรงเรียนอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการมอบหมายหน้าที่ในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรอย่างชัดเจน

4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปรึกษาให้ความสำคัญกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อจะพบว่าโรงเรียนมักมีการจัดประชุมหรืออบรมให้ ความรู้ในการป้องกันและหลีกเลี่ยงจากภัยอันตรายซึ่งจะเห็นว่าโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงาน ภายนอกเข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็น โรงพยาบาลกระทุ่มแบนหรือสำนักงานตำรวจอาเภอ กระทุ่มแบน นอกจากนี้ครูแต่ละวิทยายังเน้นการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีผลการเรียนไม่ดีโดยให้ครูเน้นการ จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2546) ได้กล่าวว่า ควรมีการสอน ซ่อมเสริมให้แก่เด็กนักเรียนเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้

ส่วนผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน แสดงให้ เห็นว่ามีความต้องการให้จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ขึ้นซึ่งในปัจจุบันระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนยังไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ขึ้นเลยซึ่งผลดีของการใช้กิจกรรมนี้จะทำให้ผู้ที่เรียนไม่เก่งได้มี โอกาสในการพัฒนาตนเองมากขึ้นรวมทั้งได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในด้านที่ไม่ดีให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรี พูลเพิ่ม (2546) ที่ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนกันทรารมณ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าหลังดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยเพื่อนที่มีความ สามารถหรือมีจุดเด่นจุดแข็งในด้านต่างๆผลปรากฏว่าช่วยให้นักเรียน มีการเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้น

5) ด้านการส่งต่อ พบว่า สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ด้าน การส่งต่ออยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าระบบการส่งต่อนักเรียนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีการ ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบันยังไม่มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากนักเห็นได้จากยอดนักเรียนที่ออกระหว่างภาค เรียนมีจำนวนสูงขึ้นอันเนื่องมาจากโรงเรียนยังไม่มีการประสานของครูในแต่ละฝ่ายเพื่อช่วยเหลือมากนักโดย ส่วนใหญ่เมื่อนักเรียนมีปัญหาจะถูกส่งตัวให้ฝ่ายกิจการนักเรียนหรือฝ่ายปกครองตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นเท่านั้น ซึ่งผลสุดท้ายก็จะลงเอยในการให้ลาออกจากโรงเรียนโดยไม่มีการช่วยแก้ไขปัญหหรือส่งต่อนักเรียนไปยัง

ผู้เชี่ยวชาญภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ หัสพงศ์ งานดี (2551) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่าโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาในการส่งต่อนักเรียนมากเช่นเดียวกันเมื่อเกิดปัญหาและโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการส่งต่อภายในจึงต้องมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกต่อไป

ส่วนผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดได้แก่ โรงเรียนมีระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกดำเนินการแก้ไขปัญหา แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนยังประสบปัญหาในระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกดำเนินการแก้ไขปัญหา อันเนื่องมาจากหลายสาเหตุคือ ประการแรก ผู้ปกครองของนักเรียนไม่ยอมรับว่านักเรียนเกิดปัญหา ประการที่สอง ครูแนะแนวในโรงเรียนไม่มีการประสานงานกับครูปกครองในการร่วมกันแก้ไขปัญหานักเรียน และประการที่สามคือโรงเรียนยังไม่มีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการส่งนักเรียนไปแก้ไข

6) ด้านปัจจัยส่งเสริมระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่าสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับ

ปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ในโครงสร้างระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการวางโครงสร้างตำแหน่งหน้าที่ แผนปฏิบัติการและมีการใช้การบริหารงานตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในการบริหาร แต่จะสังเกตได้ว่าข้อที่สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือเรื่องของการนิเทศติดตามและประเมินผล โดยระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนั้นจะเน้นในเรื่องของการทำเอกสารมากกว่าการปฏิบัติเห็นได้ชัดและยังมีปัญหาเรื่องของการนิเทศ ติดตามและประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรเร่งประชุมและแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้พัฒนายิ่งขึ้น สอดคล้องกับ กรมสามัญศึกษา (2544) ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในขั้นตอนของการกำกับติดตามนั้นเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุง การติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน

ส่วนผลการจัดลำดับความต้องการจำเป็นพบว่า ข้อที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือโรงเรียนมีการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกันว่าสิ่งที่จะทำให้การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องมีการให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูในการทำงานก่อนเป็นอันดับแรกสอดคล้องกับงานวิจัยของชนงกรณ์ กุณฑลบุตร (2552) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแรงจูงใจในการทำงานว่า จะสามารถทำให้คณะทำงานมีความพึงพอใจกับการทำงานและการอยู่ร่วมกันทำให้คณะทำงานใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของตนที่มีอยู่มาใช้ในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ รวมทั้งเป็นการประหยัดต้นทุนและทำให้การทำงานมีการพัฒนาและเจริญรุ่งเรืองได้

2. กลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ”

ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปราย 3 กลยุทธ์หลักได้ดังนี้

1) กลยุทธ์ปฏิรูประบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้างานได้ย้อนกลับมาพิจารณาเพื่อทบทวนระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนว่าการดำเนินงานที่ปฏิบัติอยู่นั้นประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดเพื่อที่จะได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งมีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีระบบและดำเนินการบริหารระบบให้เป็นไปตามหลักบริหารงานตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) สอดคล้องกับแนวคิดของ นันทิยาและณรงค์ หุตานวัตร (2543) ที่ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ซึ่งเอื้อให้เกิดการให้เหตุผลในการคิดและตัดสินใจกำหนดกลยุทธ์ ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการ

ผู้เข้าร่วมจะต้องใช้ความคิดและอภิปรายถึงเหตุผลต่างๆในการตัดสินใจทำให้เกิดความรอบคอบในการกำหนดกลยุทธ์ด้วยซึ่งในกลยุทธ์นี้มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ ได้แก่กลยุทธ์รองลำดับแรกจึงต้องมีการวางระบบโครงสร้างระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สมบูรณ์เป็นลำดับแรก ดังนั้นวิธีการดำเนินงานที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ก็ต้องมีการกำหนดนโยบายและโครงสร้างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจน โดยต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแล้วมีการดำเนินงานโดยจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อที่จะมาร่วมกันบริหารงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเร่งด่วน จากนั้นต้องมีการจัดทำแผน ปฏิบัติการและแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้การส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูอย่างเป็นระบบตามกระบวนการบริหารงานของวงจรเดมมิง (PDCA) และมีการทบทวนการทำงานของตนเองอยู่เสมอโดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ทุกปีการศึกษา และที่สำคัญคือต้องมีระบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูทั้งจากคณะกรรมการประเมินผลของโรงเรียนและจากหน่วยงานภายนอก สอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2544) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในขั้นตอนของการกำกับติดตามนั้นเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุง การติดตาม ตรวจสอบผล การดำเนินงาน กลยุทธ์รองลำดับที่สองคือต้องส่งเสริมให้ครูเก็บข้อมูลนักเรียนจากเครื่องมือที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้จริงในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากในสภาพปัจจุบันการปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนั้นมีการเลือกใช้เครื่องมือบางชนิดในการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลเนื่องมาจากความเข้าใจผิดในหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยกลยุทธ์รองนี้จะใช้วิธีดำเนินการคือ ส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือที่หลากหลายในกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีการคัดกรองนักเรียนใหม่ทุกครั้งเมื่อนักเรียนมีการเลื่อนระดับชั้น อีกทั้งสิ่งที่จะต้องส่งเสริมคือให้มีการใช้แบบบันทึกข้อมูลและประเมินผลหลังจากกิจกรรมใดๆที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทุกครั้งเพื่อเป็นเอกสารหลักฐานในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป สอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2547) ที่กำหนดให้ครูที่ปรึกษาแต่ละคนต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานเสนอหัวหน้าและผู้บริหารทุกสัปดาห์เรียน ส่วนในกลยุทธ์รองในลำดับที่สามคือ สนับสนุนปัจจัยเพื่อสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่าส่วนหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จได้นั้นคือต้องมีการสนับสนุนในด้านปัจจัยต่างๆที่จะเป็นส่วนช่วยให้ระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเข้มแข็ง โดยผู้วิจัยเสนอวิธีการดำเนินการดังนี้คือ จัดสร้างห้องปฏิบัติงานเฉพาะของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้งจะต้องมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษาและที่สำคัญต้องสร้างช่องทางการติดต่อประชาสัมพันธ์งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับทราบโดยใช้ช่องทางที่หลากหลาย สอดคล้องกับ สุภาพร เชิงเอี่ยม (2552) กล่าวว่า การมีระบบสารสนเทศก็เพื่อจะได้สามารถบริหารทรัพยากรขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรในองค์กรเพื่อมอบหมายภาระหน้าที่ที่เหมาะสม ใช้ระบบสารสนเทศบันทึกเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาสนับสนุนการดำเนินงานประจำวันและที่สำคัญคือการนำมาเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

2) กลยุทธ์พัฒนาความเป็นครูที่ปรึกษามีอาชีพ ครูที่ปรึกษามีความสำคัญมากในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากครูที่ปรึกษาเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่ 2 ซึ่งต้องให้ความรักและความอบอุ่น รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจเพื่อให้นักเรียนมีความรู้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ดังนั้นครูที่ปรึกษาจึงมีความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีความตระหนักในความสำคัญและมีความ

พร้อมในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของปิยะพร ป้อมเกษตร (2550) ที่พบว่าความพร้อมของบุคลากรเกี่ยวกับการจัดบุคลากรเข้ารับการอบรม สัมมนาสร้างความรู้ความเข้าใจต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ซึ่งในกลยุทธ์นี้มีกลยุทธ์รอง 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์รองลำดับที่แรกจึงต้องมีการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วิธีการดำเนินการคือเน้นที่การจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นลำดับแรก พร้อมทั้งจัดโครงการให้มีครูพี่เลี้ยงคอยช่วยให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่ครูรุ่นน้องในการปฏิบัติงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากครูรุ่นพี่จะมีประสบการณ์ในพฤติกรรมของเด็กนักเรียนมาแล้วมากมายสามารถส่งต่อให้ครูรุ่นน้องได้เรียนรู้และสามารถนำมาประยุกต์แก้ปัญหาได้ในปัจจุบัน รวมทั้งศึกษาดูงานโรงเรียนอื่นที่เป็นเลิศและได้รับรางวัลระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะช่วยให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและได้ตัวอย่างที่ดีมาประยุกต์ใช้ปฏิบัติจริงในโรงเรียน และกลยุทธ์รองลำดับที่สองคือเสริมสร้างความตระหนักในความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลยุทธ์ที่ต้องการช่วยกระตุ้นให้ครูที่ปรึกษาตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนซึ่งครูที่ปรึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากที่สุด สอดคล้องกับ The Calhoun School (2003) พบว่า ครูที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจะต้องดำเนินการประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีวิธีการดำเนินการที่ช่วยให้ครูเห็นความสำคัญและสามารถจัดลำดับความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้อง เริ่มจากเสริมสร้างให้ครูเกิดความรักและความผูกพัน จากนั้นก็ต้องมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน จากนั้นต้องให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พร้อมทั้งเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูในการปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน รวมทั้งให้ครูได้มีโอกาสจัดแสดงผลงานการปฏิบัติเพื่อเผยแพร่ความรู้ต่างๆให้แก่ครูคนอื่นๆและเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนให้ชุมชนได้รับทราบอีกด้วย

3) กลยุทธ์สร้างสัมพันธ์ชุมชนร่วมใจพาโรงเรียนก้าวไกลสู่ความเป็นเลิศ กลยุทธ์นี้

ต้องการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนในการทำกิจกรรมใดๆก็ตามของโรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าชุมชนมีความสำคัญต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก เพราะถ้าชุมชนใดเข้มแข็ง โรงเรียนนั้นก็จะสามารถพัฒนาตนเองได้ก้าวหน้าไปพร้อมกับชุมชนได้ ซึ่งโรงเรียนกระทุ่มแบน “วิเศษสมุทคุณ” ก็ตั้งอยู่ในชุมชนที่เข้มแข็งและมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง แต่เนื่องจากนโยบายของผู้บริหารยังไม่มีเมื่อนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเท่าที่ควร ดังนั้นในกลยุทธ์นี้ผู้วิจัยจึงใช้กลยุทธ์เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนก่อน จากนั้นจึงจัดอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งในกลยุทธ์นี้มีกลยุทธ์รอง 3 กลยุทธ์ คือในกลยุทธ์รองลำดับแรกคือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชนในงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลยุทธ์นี้มีวิธีการดำเนินการที่ต้องดำเนินการคือ ทำให้ชุมชนและโรงเรียนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันโดยการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ของโรงเรียนกับอัตลักษณ์ของชุมชนเข้าด้วยกัน จากนั้นใช้กิจกรรมเพื่อมาเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน พร้อมทั้งต้องเสริมสร้างแรงจูงใจในทางบวกให้ชุมชน เช่น จัดกิจกรรมยกย่องคุณงามความดีของชุมชนและหน่วยงานภายนอกที่ให้ความช่วยเหลืองานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสอดคล้องกับที่ Arams (2000) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองคือการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองจะเป็นการเสริมสร้างพลังอำนาจและความร่วมมือให้ผู้ปกครองมากขึ้นได้ รวมทั้งวิธีการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของในสถานศึกษาให้กับชุมชนก็เป็นสิ่งสำคัญ เมื่อชุมชนเกิดความรักและความหวงแหนในสถานศึกษาของตนและชุมชนแล้วก็จะให้ความร่วมมือในด้านการทำงานทุกอย่าง ในกล

ยุทธศาสตร์ลำดับต่อมาคือ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับในกลยุทธ์รองนี้ต้องการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เจริญยิ่งขึ้น เนื่องจากว่าตัวของชุมชนเองจะเป็นผู้เข้าใจเยาวชนของชุมชนที่สุด ถ้าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะ การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็จะประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ หัสยา เพชรบัวศักดิ์ (2549) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกสมาชิกคณะกรรมการนั้นควรจะต้องเลือกบุคคลที่มีความรอบรู้ มีความรับผิดชอบ และมีความสนใจในขอบเขตหน้าที่ของคณะกรรมการนั้นๆ และกลยุทธ์รองลำดับสุดท้ายคือ สร้างพลังเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก ในกลยุทธ์นี้มีจุดมุ่งหมายที่ต้องการสร้างพลังความร่วมมือจากเครือข่ายหน่วยงานภายนอกเหนือจากชุมชนด้วยเหตุผลว่า ผู้ปกครองและชุมชนในโรงเรียนยังประสบปัญหาในเรื่องของภาระงานทางบ้านที่มีมากทำให้ไม่มีเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สร้างวิธีการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามกลยุทธ์ดังนี้ คือ ต้องมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้เข้ามาช่วยกิจกรรมเพื่อส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนหรือสนับสนุนวิทยากรหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรม นอกจากนี้ยังให้มีการสนับสนุนกิจกรรมระดมทุนหรือทรัพยากรทางการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกเพื่อมาสนับสนุนกิจกรรมการศึกษาให้แก่ นักเรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ โครงสร้างและระเบียบการปฏิบัติงานในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน
- 1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโดยให้เปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งดำเนินงานตามหลัก PDCA
- 1.3 ผู้บริหารควรมีการจัดอบรมพัฒนาความรู้ให้บุคลากรครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ
- 1.4 ผู้บริหารควรเร่งสร้างหลักเกณฑ์และมาตรฐานในระบบการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้ตรงกัน พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการคัดกรองนักเรียนใหม่ทุกปี
- 1.5 ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและการประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครู
- 1.6 โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น เช่น การเผยแพร่ลงเว็บไซต์, วารสารโรงเรียน และการจัดนิทรรศการผลงาน
- 1.7 โรงเรียนควรมีการจัดโครงการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูโดยการคัดเลือกครูที่มีผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีเด่น
- 1.8 โรงเรียนควรประสานงานกับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกให้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การระดมทุน/ทรัพยากรทางการศึกษา
- 1.9 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลงานจากการปฏิบัติงานของครูโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 การศึกษาประสิทธิภาพของการคัดกรองนักเรียนจากเครื่องมือที่หลากหลาย
- 2.2 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของครูในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 การศึกษาผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมสุขภาพจิต. (2546). *คู่มือกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-6)*.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- กฤตยา บุญวิไล. (2555). *การศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเบญจมราชูทิศใน
พระบรมราชูปถัมภ์. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
7(1), สืบค้นจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V71/v71d0018.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*.
กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *แนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การค้ำรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ชนกรณัฏ์ ฤกษ์บุตร. (2552). *หลักการจัดการและองค์การและการจัดการ แนวคิดการบริหารธุรกิจใน
สถานการณ์ปัจจุบัน Contemporary business management*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2543). *SWOT การวางแผนกลยุทธ์ธุรกิจชุมชน*.
อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- เบญจพร ทศานนท์. (2556). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ. วารสาร
อิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 9(3), สืบค้นจาก
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V93/v93d0042.pdf>*
- ปิยะพร ป้อมเกษม. (2550). *โมเดลเชิงสาเหตุของประสิทธิผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
สาขาวิชาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- มนัส ขาวไข่มหา. (2552). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนประจำ
เฉพาะความพิการประเภทความบกพร่องทางการได้ยิน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สารนิพนธ์
ปริญญาโทบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*.
- วิสูตร ฉัตรเชิดชัย. (2547). *การพัฒนารูปแบบทีมงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
มัธยมศึกษาขนาดกลาง จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร
การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา*.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
และแก้วิกฤตสังคม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์
- กรมสามัญศึกษา. (2544). *เอกสารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา*.
กรุงเทพมหานคร: กรมสามัญศึกษา.
- สุภาพร เชิงเอี่ยม. (2552). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ Management Information System*.
กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.

- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- หัตถพงศ์ งานดี. (2551). *การศึกษาการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : กรณีศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หัตถยา เพชรบัวศักดิ์. (2549). *บทบาทของคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการในการพัฒนาจังหวัด: กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรกร บุญรุ่ง. (2548). *การศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลยอดเยี่ยมตามโครงการสถานไยครูและศิษย์ ปีการศึกษา 2546* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาจิตวิทยาการแนะแนวบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรอุมา บุญไตร. (2556). *สภาพการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสหวิทยาเขตจตุรวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 8(1), สืบค้นจาก*
<http://www.edu.chula.ac.th/ojed/doc/V81/v81d0175.pdf>
- อัญริ พูลเพิ่ม. (2546). *การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนคำชะอีพิทยาคมจังหวัดมุกดาหาร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ภาษาอังกฤษ

- Arams, C. (2000). *Man's struggle for shelter in an urbanizing world*. Cambridge, Mass: M.I.T.
- The Calhoun School. (2003). *Advisory System The Calhoun School*. Retrieved from:
<http://www.calhoun.org/advisorysystem.htm>.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An introductory analysisi (3 rd ed)*. NewYork: Harper and Row.